

WIM OOSTERLINCK

103 BOEKEN

die je gelezen
moet hebben

Memorabele boeken en markante
verhalen uit de podcast

Lannoo

Inhoud

- Voorwoord — 6
- 1 Kalme chaos — 8
- 2 Stil — 11
- 3 Lampje — 14
- 4 Het drielichamen-
probleem — 17
- 5 Kaas — 20
- 6 Het Achterhuis — 23
- 7 Verhalen uit
de binnenstad — 26
- 8 Het achtste leven — 29
- 9 Een werkweek
van 4 uur — 32
- 10 Bezonken rood — 35
- 11 Het wonderbaarlijke
voorval met de hond
in de nacht — 38
- 12 Mannen leggen me
altijd alles uit — 41
- 13 Meridiaan van bloed — 44
- 14 De vernuftige edelman
Don Quichot van
La Mancha — 47
- 15 De voorstad groeit — 50
- 16 The Hate U Give — 53
- 17 Aarduitwrijvingen — 56
- 18 De jongen in de
gestreepte pyjama — 59
- 19 Sjakie en de
chocoladefabriek — 62
- 20 Verkruiemd land — 65
- 21 Honderd jaar
eenzaamheid — 68
- 22 The Big Short — 71
- 23 Frankenstein — 74
- 24 De orde van de dag — 77
- 25 De opgang — 80
- 26 Just kids — 83
- 27 Oma boef — 86
- 28 De vreemdeling — 89
- 29 De vriendschap — 92
- 30 Julian — 95
- 31 Een klein leven — 98
- 32 Hongerjaren — 101
- 33 De liefhebbers — 104
- 34 De ondraaglijke
lichtheid van het
bestaan — 107
- 35 Oorsprong — 110
- 36 Godenslaap — 113
- 37 Beminde — 116
- 38 Austerlitz — 119
- 39 Mijn jaar van rust
en kalmte — 122
- 40 De wereld van gisteren — 125
- 41 In ongenade — 128
- 42 Harry Potter en de
steen der wijzen — 131
- 43 De glazen stolp — 134
- 44 De barbaren — 137
- 45 Het verdriet van België — 140
- 46 Middlesex — 143
- 47 Het literaire
aardappelschiltaart
genootschap van
Guernsey — 146
- 48 Caesarion — 149
- 49 Het onverwachte
antwoord — 152
- 50 Suikerspin — 155
- 51 Witte ruis — 158
- 52 Kruistocht in
spijkerbroek — 161

53	De draaischijf — 164	82	Pluk van de Petteflet — 251
54	Job — 167	83	Verzamelde gedichten – Emily Dickinson — 254
55	Schrijversleven — 170	84	1984 — 257
56	Nieuwe gedichten — 173	85	Het jaar van magisch denken — 260
57	Hart der duisternis — 176	86	De helaasheid der dingen — 263
58	Flavour — 179	87	Stoner — 266
59	Ons feilbare denken — 182	88	Gödel, Escher, Bach — 269
60	Het portret van Dorian Gray — 185	89	De kracht van kwetsbaarheid — 272
61	Oorlogsdagboeken — 188	90	Kafka op het strand — 275
62	De druiven der gramschap — 191	91	Moussa of de dood van een Arabier — 278
63	Memoires van een luipaard — 194	92	Ik haal je op, ik neem je mee — 281
64	Blijf bij mij — 197	93	Trots en vooroordeel — 284
65	Max, Mischa en het Tet-offensief — 200	94	Boom-boom. Over vreemden en vrienden — 287
66	Ik ga naar de schapen — 203	95	De regels van het ciderhuis — 290
67	Woeste hoogten — 206	96	Madame Bovary — 293
68	Onderweg — 209	97	Nevermoor — 296
69	Heel geestig, meneer Feynman! — 212	98	Change your questions, change your life — 299
70	Jaag je ploeg over de botten van de doden — 215	99	De geschiedenis van mijn seksualiteit — 302
71	De eerste foute man — 218	100	Het lied van ooievaar en dromedaris — 305
72	En toen waren er nog maar... — 221	101	Het lijden van de jonge Werther — 308
73	Zelfzorg is het begin van alles — 224	102	Shakespeare and Company — 311
74	Grand Hotel Europa — 227	103	Verdriet is het ding met veren — 314
75	De ontdekking van de wereld — 230		Dankwoord — 317
76	Elementaire deeltjes — 233		Bibliografie — 318
77	Ronja de roversdochter — 236		
78	De stad der blinden — 239		
79	Het opgroeiboek voor meisjes — 242		
80	Het moois dat we delen — 245		
81	Mevrouw Dalloway — 248		

A man with grey hair, wearing a denim shirt, is shown from the chest up, looking down intently at an open book he is holding with both hands. The background is a solid, deep blue. The text "Dit is het geheim." is overlaid in the center of the image in a white, serif font.

Dit is het geheim.

1

Kalme chaos

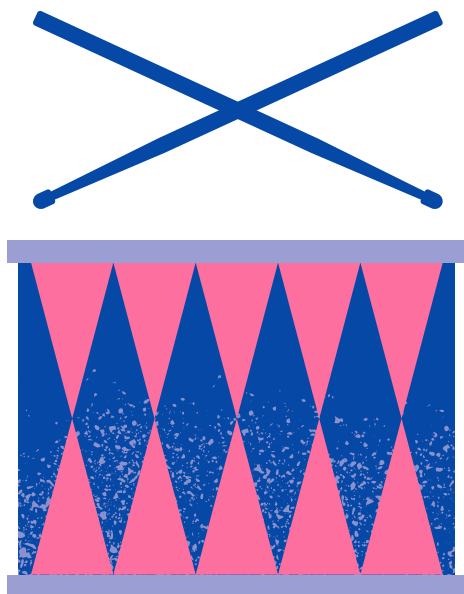
Sandro Veronesi, 2005

OORSPRONKELIJKE TITEL Caos calmo
CATEGORIE Italiaanse roman

Ik was (ben) hevig verliefd op actrice Joke Devynck. Platonisch hoor. Mijn crush begon toen ik haar op haar eindexamen in Studio Herman Teirlinck een priester zag spelen in een stuk van de Italiaanse sca-breuze verhalenverteller Dario Fo, en het is nooit meer gestopt. Ik mailde haar in 2019 voorzichtig met de vraag of ze mijn gast wilde zijn in een podcast over boeken die nog niet bestond. Wetende dat de gemiddelde podcast het twee à drie afleveringen uithoudt, moet er een soort goddelijke interventie gebeurd zijn. Ze zei ja.

Enkele weken later zat ik op een stoel in haar woonkamer in Aalst en deed ik alsof ik dat heel normaal vond en mij volledig thuis voelde, terwijl ik bad en hoopte dat mijn opnametoestel het niet zou begeven of dat Joke mij niet buiten zou flikkeren, gefrustreerd door mijn amateuristische geïnterview. Het resultaat was een tamelijk chaotisch gesprek, vertelden luisteraars mij achteraf. Ik besepte toen nog niet dat je een gesprek goed moet sturen, zeker met creatieve mensen wier gedachten alle kanten op gaan. Joke heeft mij gelukkig niet buiten geflikkerd.

Joke Devynck koos als een van haar drie boeken *Kalme chaos* van Sandro Veronesi. Veronesi is een bestsellerauteur die twee keer de Premio Strega won, de belangrijkste Italiaanse literatuurprijs: voor *Kalme chaos* uit 2005, en voor *De kolibrie* uit 2019.

Biechtvader

In *Kalme chaos* gaat een man na de dood van zijn vrouw niet naar zijn werk. Hij parkeert zijn auto naast de school van zijn dochter en blijft daar wachten. Joke Devynck zei daarover: 'Hij zit in een transitzone. Hij stapt uit de arena, zet de film van zijn leven even on hold, en wacht tot het verschrikkelijke verdriet over hem zal komen, wat dus niet gebeurt.' Collega's en familieleden komen op bezoek en 'hij wordt een soort biechtvader'. Een priester, enfin. Joke vertelde dat ze het boek las in de periode rond haar scheiding van acteur Johan Heldenbergh. Het hielp haar om van een afstand na te denken over haar leven, net zoals in het boek. 'Ik werd er zo rustig van.' *Kalme chaos* is een indrukwekkend monument van een roman.

Bijna vier jaar later kon ik door een *lucky shot* en een tweede goddelijke interventie Sandro Veronesi zelf interviewen, voor aflevering 200 van de podcast. Via Zoom praten met een Italiaan die Engels spreekt: het klinkt als een uitdaging, maar het werd een prachtig gesprek. De

schrijver zat op het terras van zijn vakantiehuis in Toscane, ik zag het via mijn computerscherm langzaam donker worden achter zijn rug. Sandro Veronesi vertelde tijdens ons gesprek: 'Ik heb architectuur gestudeerd in Firenze en dat heeft me structuur gegeven. Het is hetzelfde als je een boek of een gebouw componeert: er zijn regels, er is harmonie.'

Hij vertelde over zijn oude leraar in het middelbaar, die hem Dostojevski te lezen gaf: '*De gebroeders Karamazov* gaf me de schok van literatuur toen ik veertien was. Ik ontdekte dat schrijven lezers zo'n heerlijk gevoel kon geven. Vanaf dat moment begon ik ervan te dromen schrijver te worden.'

Zijn link met België? Hij houdt van de stad Antwerpen en is goed bevriend met Tom Barman. Op het moment van ons gesprek kwam zijn boek *Commandant* uit, tegelijk met de film. De rol van de Belgische kapitein in de film werd gespeeld door... Johan Heldenbergh.

En zo begon alles bij Joke Devynck.

ECHT GEBEURD?

Neen.

AANGERADEN DOOR

Joke Devynck: 'Ik lees het liefst van al op de trein, dat is het mooiste van het mooiste.'

LEES OOK

Sandro Veronesi

- *De kolibrie*
- *Commandant*

WAAROM LEZEN?

Kalme chaos is een boek dat rust uitstraalt en je doet nadenken over het leven. Wat gebeurt er als je alles om je heen op pauze zet? Wat is de essentie die overblijft?

ZIN UIT HET BOEK

'Hé, ik wacht hier op je', zeg ik tegen haar, wanneer de bel gaat. 'Tot halfvijf, als je weer naar buiten komt, blijf ik hier.'

ERGENS ANDERS IN 103 BOEKEN

Een andere Italiaanse schrijver, die ook (één keer) de Premio Strega won → nummer 92.

OORSPRONKELIJKE TITEL

Quiet. The Power of
Introverts in a
World That Can't
Stop Talking

CATEGORIE

psychologie

2
STIL

De kracht van
introvert zijn
in een wereld
die niet ophoudt
met kletsen

Susan Cain
2012

‘Ik geef de voorkeur aan luisteren boven praten, lezen boven gezelligheid, en gezellige praatjes boven groepen. Ik denk graag na voordat ik (zachtjes) spreek.’ Het zijn de woorden van de Amerikaanse Susan Cain, advocate en schrijfster van het boek *Stil*.

Het was de laatste dag van mijn reeks sessies bij een psychologe. We hadden gepraat over mijn werk, over hoe moeilijk ik het had als programmadirecteur bij het radiostation waar ik werkte. Toen ik wegging, raadde de psychologe mij aan om nog één ding te doen: de TED Talk van Susan Cain op YouTube bekijken.

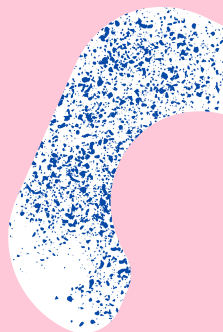
Die TED Talk bleek *The Power of Introverts* te heten. Susan Cain vertelt erin hoe ze als negenjarige op kamp mocht met de jeugdbeweging,

en hoezeer ze uitkeek naar de avonden, die – dacht ze – zouden verlopen zoals bij haar familie thuis: iedereen samen rustig in de zetel met een boek. Ze was niet voorbereid op het complete tegendeel: honderden schreeuwende kinderen. De hel. De horror. Het leerde haar dat ze behoorde tot de categorie van de introverte mensen. Mensen die energie halen uit alleen zijn, in tegenstelling tot extraverte mensen, die energie halen uit het gezelschap van anderen.

Susan Cain was bedrijfsadvocate, maar besloot onbetaald verlov te nemen, een schrijfcursus en haar hart te volgen. Het resultaat: het boek *Stil*. In dat boek benadrukt ze dat we in een cultuur leven waarin extravert gedrag beloond wordt: mensen die graag praten, open en luidruchtig zijn, zijn geliefd, krijgen promotie, worden als competente leiders gezien. Maar een groot deel van de bevolking is eerder introvert: zij vinden grote gezelschappen uitputtend, laden op van alleen zijn of van gesprekken met twee. Zelf heb ik *Stil* gelezen tijdens een bloedhete vakantie in Cambridge, het Britse centrum van kennis en wetenschap. Het boek begint met een checklist van twintig gewoontes of eigenschappen. Hoe vaker je 'ja' aankruist, hoe introverter je bent. Tot mijn ontzetting scoorde ik 19,5 op 20.

Introvert – extravert

Boekenpodcastcollega Trees Accou vertelt over Susan Cain. Trees maakt samen met collega Sara Logghe de podcast *Bende van het boek*, waarin ze gepassioneerd babbelen over de boeken die ze gelezen hebben. 'Life-changing', noemt Trees *Stil* van Susan Cain. 'Ik heb pas rond mijn 25ste of 26ste ontdekt dat ik introvert ben, en toen is er een wereld opengegaan. Ik ben niet raar, ik ben niet afwijkend, er zijn nog veel mensen zo.' Trees toont in het gesprek zelf de kracht van een introvert persoon: ze praat je met haar passie en haar boekenliefde de oren van het hoofd.

ECHT GEBEURD?

Ja.

AANGERADEN DOOR

Trees Accou: 'Als kind had ik op bibliotheekdag de boeken van de bib al uit voor het avond was.'

WAAROM LEZEN?

Omdat het zoveel mensen doet begrijpen dat ze geen vreemde zonderlingen zijn. Het boek heeft ook mijn leven veranderd.

KIJK

Bekijk de TED Talk van Susan Cain, *The Power of Introverts*.

LEES OOK

Susan Cain

- *Stille kracht. Voor jongeren en hun ouders*
- *Bitterzoet: De helende kracht van verdriet en verlangen*. In dit boek laat Susan Cain zien dat verdriet en verlangen geen negatieve krachten zijn, maar dat ze een helende kracht hebben.

FRAGMENT UIT HET BOEK

(over een introverte commandant van een Amerikaanse luchtgevechtseenheid)

Bij deze commandant respecteerde men volgens Grant niet alleen zijn formele gezag, maar ook zijn manier van leidinggeven: door initiatieven van zijn werknemers te steunen. Hij liet ondergeschikten meedenken over belangrijke beslissingen, en gaf uitvoering aan ideeën die logisch waren, terwijl hij duidelijk maakte dat hij de eindverantwoordelijkheid behield. Hij maakte zich niet druk over het krijgen van waardering of zelfs maar de leiding hebben; hij kende werkzaamheden gewoon toe aan de persoon die er het meest geschikt voor was.

ERGENS ANDERS IN 103 BOEKEN

Het boek van de Amerikaanse singer-songwriter dat *Bende van het boek*-collega Sara Logghe kiest → nummer 26.

CATEGORIE jeugdroman

Wat een geluk dat illustratrice Annet Schaap jaren geleden besliste om haar leven compleet om te gooien en een carrièreswitch te maken van illustrator naar schrijver. Wat een geluk. Anders hadden we *Lampje* nooit gekend.

Emilia is de dochter van een vuurtorenwachter. Haar vader behandelt haar slecht en ze moet elke avond de trappen op klimmen om het licht van de vuurtoren aan te steken. Daarom noemt iedereen haar Lampje. Tot op een stormachtige avond haar lucifers op zijn en het helemaal misgaat. Lampje krijgt een klap van haar vader en moet weg, naar het huis van de Admiraal, waar op de bovenste verdieping een monster woont.

Lampje is Annet Schaaps debuut als schrijfster (op haar 52stel). Ze maakte zelf de illustraties voor deze jeugdroman, die onmiddellijk een klassieker werd en zo goed als alle prijzen won die er te winnen vallen: de Woutertje Pieterse Prijs, de Gouden Griffel, in Vlaanderen de Boekenleeuw en in Italië de Premio Strega Ragazze e Ragazzi.

Lampje is een bijzonder sprookje. Het verovert niet alleen kindharten, het raakt ook diepere thema's aan die volwassenen aanspreken: verdraagzaamheid, inclusie en intrafamiliaal geweld.

Stiekem uitgelezen

Het was Liesbet Stevens die Lampje aanraadde in de podcast *drie boeken*. Ze is specialiste seksueel strafrecht en adjunct-directeur van het Belgische Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen. 'Ik heb *Lampje* voorgelezen aan mijn kinderen. Ik vond het meteen zó mooi: nadat zij waren gaan slapen, heb ik het boek stiekem op mijn eentje uitgelezen.'

Ik zocht Annet Schaap zelf ook op voor de podcast. Ze woont in een klein straatje in Utrecht en de voordeur van haar huis stond open toen ik er op een zomerse dag arriveerde. Ze riep dat ik binnen mocht komen en toonde mij meteen de verschillende edities en vertalingen van *Lampje* in haar mooie oude boekenkast in de woonkamer.

In het Zweeds heet het boek *Emilia och pojken från havet*, in het Russisch *Lampěška*, in het Engels *Lampie and the Children of the Sea*. De lelijkste omslag is de Amerikaanse: zij maakten er de cover van een gothic novel van, met de dreiging van een donker kasteel en een horrorhek. Je ziet nog net geen vleermuizen vliegen. Ze wilden ook een

4 Het drielichamenprobleem

Cixin Liu, 2008

OORSPRONKELIJKE TITEL 三体

CATEGORIE

Chinese sciencefiction

‘Er komen geen blubberige wezens afgevlogen, dat vind ik een grote sterkte van dit boek.’ Het zijn de woorden van Véronique Goossens, hoofdeconome bij Belfius, toen ze mijn gast was in *drie boeken*. Ze houdt niet van sciencefiction en toch koos ze *Het drielichamenprobleem* als een van haar drie boeken. Ik ken Véronique Goossens ook als de ex van mijn veel te vroeg overleden radiocollega Christophe Lambrecht. Véronique en hij hebben samen twee dochters: Helena en Bruna, die op het moment van mijn bezoek allebei nog thuis bij hun mama in Hove woonden. In de woonkamer zag ik een portret van Christophe hangen.

Zelf was ik verplicht om *Het drielichamenprobleem* te lezen. Op eigen initiatief had ik het nooit vastgenomen, want het ziet eruit als een sciencefictionboek en dat is het dus ook. Ik moest dit boek lezen omdat ik te gast was in *Uitgelezen*, het literaire evenement in de Vooruit in Gent. Samen met Jos Geysels en Fien Sabbe mocht ik er het leukste doen wat er op deze planeet te doen valt: over boeken babbelen. Het was de covid-editie: voor een lege theaterzaal in de Vooruit. *Het drielichamenprobleem* speelt zich af in China vlak na de Culturele

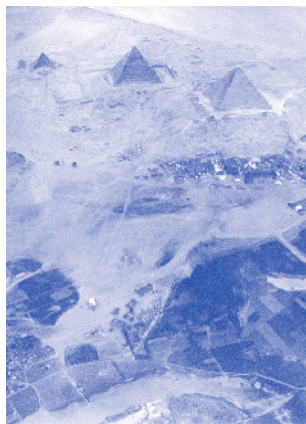
Revolutie. In een militaire basis op een berg, de Rode Kustbasis, voeren wetenschappers een geheim programma van het Chinese leger uit: contact leggen met buitenaardse intelligentie. Ye Wenjie werkt op de Rode Kustbasis. Een ander hoofdpersonage is Wang Miao, een hedendaagse nanotechnoloog. Wang belandt in een game waarin de leefbaarheid van de wereld niet bepaald wordt door één, maar drie zonnen. Ik dacht dat ik niet van sciencefiction hield. Ik had het mis.

Ruimtecountdown

Het drielielichamenprobleem is enorm rijk en gebald geschreven: de gemiddelde hoeveelheid informatie per bladzijde ligt ongewoon hoog. Het is een heerlijk complex boek. Het verwijst geregeld naar de Chinese politiek en geschiedenis en laat zien hoe een dictatuur werkt: wetenschappelijk onderzoek wordt enkel en alleen beoordeeld op zijn politieke merites. Het gevolg? Een maatschappij die in angst leeft. Toch draait het boek vooral rond wetenschap: fysica en astrofysica. Tegelijk roept het prangende vragen op over wat beschaving is en waarvoor beschaving dient, gaat het over politiek en autocratie.

Cixin Liu is een van de grootste sciencefictionschrijvers van China en dat voel je: dit boek blaast je compleet weg. De Nederlandse versie is trouwens een vertaling van de Engelse vertaling. De eerste hoofdstukken, die zich afspelen tijdens de Culturele Revolutie, werden door de Chinese uitgever naar het midden van het boek verplaatst, om niet de aandacht te trekken van de censoren van de Chinese regering.

Het boek bevat enkele onvergetelijke beelden: de menselijke computer, de ruimtecountdown, de aanval op het schip in het Panamakanaal, de deeltjesversneller in de lucht, de gigantische slinger op de planeet Trisolaris. *Het drielielichamenprobleem* is – letterlijk – een

ongelooflijk boek dat je gedachten over mens en maatschappij overhoophaalt, een weergaloze trip door ruimte, verleden en toekomst, een rijke, wonderlijke bron van lees- en denkplezier. *Mind-bending* noemen ze dit boek in het Engels, en het is exact dat. Een fantastische ontdekking.

ECHT GEBEURD?

Neen. Mijn god.

AANGERADEN DOOR

Véronique Goossens: 'Ik houd van fictieboeken waarin allerlei disciplines samenkomen: religie, filosofie, kosmologie, wetenschap, technologie, geschiedenis. Als je dat in een boek kunt vatten, met personages die blijven plakken, dat vind ik heel straf.'

WAAROM LEZEN?

Dit boek opent je geest en doet je dingen denken over de wereld en de samenleving die je nooit eerder kon of durfde denken.

KIJK

Amerikaans oud-president Barack Obama is fan van de trilogie en kreeg een cameo aangeboden in de Netflix-verfilming *3 Body Problem*, gemaakt door de scenaristen van *Game of Thrones*. Obama bedankte vriendelijk voor de eer, met de woorden dat hij zijn krachten wilde sparen voor als er een échte invasie van aliens zou komen.

LEES OOK

Deel 2 en deel 3, want dit is een trilogie.

FRAGMENT UIT HET BOEK

Het Keizerlijk Observatorium heeft bevestigd dat wij op dit moment het extreem zeldzame fenomeen van een trisolaire syzygie meemaken. De drie zonnen staan in een rechte lijn en draaien rond onze planeet in dezelfde hoeksnelheid! En dus bevinden onze planeet en de drie zonnen zich altijd in een rechte lijn, met onze wereld aan het eind!

ERGENS ANDERS IN 103 BOEKEN

De Vlaamse schrijver van wie Véronique Goossens ook een boek kiest → nummer 25.

5

Kaas

Willem Elsschot, 1933

CATEGORIE Vlaamse novelle

‘Soms zie ik mezelf als een brein op pootjes.’ Wiskundige Jean Paul Van Bendegem neemt mij mee naar zijn werkkamer, een grote ruimte met twee gigantische wanden vol boeken en tijdschriften: wetenschap, filosofie, een aparte afdeling vrijmetselarij. Boven in de woonkamer nog twee enorme boekenkasten: de fictie.

Hij kiest *Kaas* van Willem Elsschot als een van zijn drie boeken: ‘Ik las *Kaas* van Willem Elsschot en ik dacht: dit gaat over mijn milieu. Mijn vader was groothandelaar in groenten en fruit. Ik was al vijftien en toen pas kwam het besef dat er een literatuur bestaat die gaat over mijn situatie. Ik vond dat een halve openbaring.’

